

Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře?

12. neděle v liturgickém mezidobí cyklu B

Evangelium (Mk 4,35-41)

Jednoho dne vybídł Ježíš své učedníky: „Přeplavme se na druhý břeh!“ Rozpustili tedy zástup a vzali Ježíše s sebou, tak jak byl na lodi. Také jiné lodi jely s ním. Tu se strhla velká větrná bouře. Vlny dorážely na loď, a ta se už plnila vodou. On však ležel na zádi lodi na polštáři a spal. Vzbudili ho a řekli mu: „Mistře, je ti jedno, že hyneme?“ Probudil se, pohrozil větru a poručil moři: „Mlč! Buď zticha!“ A vítr ustal a zavládlo úplné ticho. Jim pak řekl: „Proč se bojíte? Pořád ještě nemáte víru?“ Padla na ně bázeň, veliká bázeň, a říkali si mezi sebou: „Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře?“

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Ježíš vybídł své učedníky: Přeplavme se na druhý břeh! Ježíš je sám s učedníky - opět zřejmé, že se následující zázračné události dotknou nejprve úzkého okruhu učedníků, nikoliv celých zástupů nebo některé osoby z nich.

Tu se strhla velká větrná bouře. Vlny dorážely na loď, a ta se už plnila vodou. Velká bouře připomíná událost z Jon 1,4. Ničící rozměr bouře se dá vytušit při pomyslení na vlny, které se každou chvíli tříští na lodi a hrozí, že ji zcela zaplní.

On však ležel na zádi lodi na polštáři a spal. Ježíšův klidný spánek je ve výrazném kontrastu k řádění bouře a je znamením suverénnosti a vědomí bezpečí (Ž 4,9: „Pokojně uléhám, pokojně spím, neboť ty sám, Hospodine, v bezpečí mi dáváš bydlet“). Otázka učedníků se dá chápat jako výraz „nedůvěry“ k Mistrovi (a tomu odpovídá i Ježíšova výtká: „Ještě nemáte víru?“), ale také jako implicitní prosba, aby něco udělal. Spíš je však vhodné upřednostnit první smysl. Reakce po uklidnění bouře („zmocnila se jich velká bázeň“) prozrazuje, že učedníci neočekávali tak účinný zásah.

Probudil se, pohrozil větru a poručil moři: „Mlč! Buď zticha!“ A vítr ustal a zavládlo úplné ticho. Příkaz je umocněn opakováním („mlč“, „buď zticha“). Nejedná se o pouhé uklidnění/zkrocení přírodního živlu; použitá slova totiž přibližují text k exorcismům („pohrozil“, „zmlkni“). Nelze opominout, že mořské vody byly považovány za obydlí zlých duchů. Kristus vykonal to, co ve Starém zákoně příslušelo Hospodinu (Gn 8,1; Ž 74,13-14; 104,4-9; 107,26-30). Uklidnění je v kontrastu k počáteční bouři. Samotný Bůh byl jedinečným způsobem činný v Ježíšově osobě.

Proč se bojíte? Pořád ještě nemáte víru? Dvojitá otázka se vyskytuje u Marka několikrát (viz Mk 4,13; 7,18; 8,17): druhá otázka je rozšířením otázky předchozí. Opakovaná otázka prohlubuje vědomí „selhání“: učedníci neměli podlehnout strachu, a to silou víry v Krista (jejich strach byl tedy důsledkem malé víry). Vírou se zde patrně míní víra v Ježíšovu moc. Ježíšova otázka míří k tomu, aby si učedníci uvědomili neopodstatněnost svého strachování. Jeho klidné a bezpečné spaní je mělo povzbudit k podobné důvěře a jistotě.

U Marka je jisté napětí mezi portrétem učedníků obdařených zvláštním povoláním a blízkým vztahem ke Kristu, a portrétem „nevěřících“ učedníků, obvinitelných za nedostatek víry (tento postoj je přibližuje k těm, kteří odmítli Krista a jeho službu). Učedníci někdy odpovídají jako ti, kdo jsou „vně“ a nerozpoznávají Boží působení v Kristu (4,13.40; 8,17-21). Marek patrně zviditelňuje negativní stránku učedníků, aby "oslovil" ty členy své komunity, kteří zápasili o to, aby porozuměli skryté, ale suverénní Boží přítomnosti.

Padla na ně bázeň, veliká bázeň, a říkali si mezi sebou: „Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře? Tato bázeň je něco jiného než strach v předchozím verši. Strach vzešel z úzkosti v ohrožující situaci, bázeň je projevem úcty. První slovo vyjadřuje nedostatek víry, druhé spíše vědomí posvátné Boží přítomnosti. Reakce učedníků tedy plně odpovídá zkušenosti „Božího zjevení“ a zdůrazňuje Boží činnou přítomnost v Kristu. A přestože učedníci již několikrát zakusili Ježíšovu moc a dostali poučení o „skryté“ síle Božího království, stále ještě nevěří. A dokonce ani díky tomuto zázraku plně nepochopí Ježíšovu moc – a budou se opět bát při další bouři na moři. V textu nacházíme i určité styčné body s první kapitolou knihy Jonáš – bouře, životní ohrožení, spánek „hrdiny“, uklidnění moře. Velký rozdíl je ovšem v tom, že „zde je někdo větší než Jonáš“, protože se nemusí modlit za uklidnění bouře. Závěrečná otázka dokazuje, že nejde tolik o vylíčení zázraku, ale o Ježíšovu identitu. Je příznačné, že touto otázkou (bez odpovědi!) text končí: čtenář si má odpovědět sám. A vylíčený příběh je „náповědou“, aby čtenář odpověděl na základě starozákonního pozadí, daného úryvku a celku evangelia.

SHRNUTÍ

Po řeči v podobenstvích Marek předkládá čtyři zázraky (4,35-5,43), které budí zdání, že se jedná o kázání s názvem: kdo je Ježíš. Tyto zázraky ukazují Kristovu moc nad „přírodními živly“ (4,35-51), „nad zlými duchy“ (5,1-20), nad nemocí a smrtí (5,21-43). První zázrak ukazuje Krista jako vládce nad vodami. Mořské vody, jakožto nezkratitelný živel člověku nebezpečný, byly považovány za sídlo démonických sil. Vládnout nad mořem tedy znamenalo ovládat síly zla.

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší:

Učedníkům asi bylo divné, že Pán Ježíš spal, zatímco zuřila bouře. I někomu jinému se někdy může zdát divné, když například prožívá něco těžkého, že Bůh nic hned neudělá, jako by ho to vůbec nezajímalo... Na příkladu bouře na jezeře je ale vidět, že není důležité, jestli Bůh hned něco dělá, ale to, že je s námi. I v těch nejtěžších chvílích je vždycky s námi! Věříš tomu?

Starší:

Lidi někdy říkají: „Kdyby Pán Bůh byl, tak by tohle zlo nedopustil!“ Ono je to ale jinak: Bůh opravdu někdy dopouští i zlo, třeba nějakou bouři, ale ne proto, aby se tím bavil nebo že by chtěl někoho trápit. Dopouští to proto, aby nám něco ukázal a my díky tomu něco pochopili. Podobně i učedníci najednou díky bouři VÍC pochopili Boží moc... Proto vždycky, když něčemu ve svém životě nerozumíš nebo se děje něco těžkého, se zkus zeptat: „Co mi tím Pane, chceš říct?“

Zkusme si

Mladší:

Dnes jsme četli, že Ježíš ovládal vítr a vodu. To my neumíme, ale můžeš zkusit ovládnout nějaký svůj zlovyk, lenost... Ty jsou skoro tak nebezpečné jako bouřka na moři. Každý den, kdy se ti to povede, vybarvi naznačený kousek lodě na obrázku v příloze.

Starší:

Dnes můžete také zkusit úkol pro mladší skupinu; nemusíte vybarvovat loď, ale připravte si provázek – lodní lano, cca o délce 15 cm. Za každý zvládnutý den na něm udělejte uzel. Za jak dlouho ho tímto způsobem zkrátíte tak, aby se vám vešel natažený do ruky?

